

درس ششم

گیله مرد

واژگان

۱- باتوجه به مفهوم عبارات زیر، معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

الف) روزهای اول هر چه کم داشت از **کومه**‌های گيله مردان جمع کرد.

پاسخ: کومه: کلبه، آلاچیق، کپر، آلونک

ب) یک تپانچه را در **کروج** لای دسته‌های برنج پیدا کرد.

پاسخ: کروج: انباری برای نگهداری برنج

پ) چند صد **ذرع** بیشتر فاصله نبود.

پاسخ: ذرع: ۱۰۴ سانتی متر (۱/۰۴ متر) واحد طول / زرع: کشاورزی، زراعت

ت) از ایوان که **طارمی** چوبی داشت، افق روشن پدیدار بود.

پاسخ: طارمی: نرده‌ی چوبی یا آهنی که اطراف محوطه یا باغی نصب کنند.

ث) آن **لاور** تون را خودم به **دَرک** فرستادم.

پاسخ: لاور: رهبر، راهنما / دَرک: پایین ترین طبقه جهنم

د) زبانش **تپق** می‌زد.

پاسخ: تپق: لکنت داشتن، گرفتگی زبان

ذ) عجز و **لابه‌ی** مأمور، مانند آبی که روی آتش بریزند، **التهاب** گيله مرد را خاموش کرد.

پاسخ: لابه: التماس، زاری / التهاب: اضطراب، هیجان

ر) هر کدام از این مأموران وقتی خانه‌ی کسی را **تفتیش** می‌کردند، چیزی گیرشان می‌آمد.

پاسخ: تفتیش: بازدید، بررسی

معنی عبارات

۲- وکیل باشی دست بردار نبود. تهدید می‌کرد. زخم زبان می‌زد، حساب کهنه پاک می‌کرد.

پاسخ: وکیل باشی سماجت می‌کرد و می‌ترساند و سخنان آزاردهنده می‌گفت و سخن از انتقام و عقده‌گشایی و تسویه حساب داشت.

۳- از فرط درّندگی لَه لَه می‌زد.

پاسخ: از شدّت خشم و غضب وحشی شده بود.

۴- چه قدر همین خود تو منو تلکه کردی؟

پاسخ: تو چقدر مرا فریب دادی و پولم را گرفتی.

درک مطلب و خودآزمایی

۵- باتوجه به عبارت زیر مفهوم واژه‌ها و ترکیباتی که مشخص شده چیست و کل عبارت چه مفهومی دارد؟

باران هنگامه کرده بود. باد، چنگ می‌انداخت و می‌خواست زمین را از جا بکند.

درختان کهن به جان یکدیگر افتاده بودند. از جنگل صدای **شیون زنی** که زجر می‌کشید، می‌آمد.

پاسخ: ۱) زمین را از جا می‌کند یعنی غوغا و شورش بر پا شود.

۲) درختان کهن: استعاره از ملت و دولت

۳) شیون زن: نماد اختناق و ظلم و ستم بسیار نسبت به زنان و کلّ عبارت به مفهوم آشفتگی اوضاع سیاسی و اجتماعی جامعه است.

۶- باتوجه به عبارت زیر مفهوم جمله‌ی دوم چیست؟

روزهای اول هر چه کم داشت از کومه‌های گیله مردان جمع کرد. به آسانی می‌شد اسمی روی آن گذاشت. «این-ها اثاثیه‌ای است که گیله‌مردان قبل از ورود قوای دولتی از خانه‌های ملاکین چپاول کرده‌اند.»

پاسخ: به آسانی می‌شد آن را توجیه کرد.

۷- مفهوم هر یک از عبارت‌های زیر را بنویسید.

الف) برنج این ولایت بهش نمی‌ساخت.

پاسخ: برنج این منطقه با او سازگار نبود. (به برنج این منطقه عادت نداشت).

ب) هزار مرتبه قرآن را مهر کردید.

پاسخ: بسیار قسم خوردید، عهد و پیمان بستید. قرآن را شاهد گرفتید.

پ) آن لاورها یک زبون داشتند به اندازه‌ی کف دست.

پاسخ: بسیار گستاخ و حرّاف بودند.

۸- هر یک از عبارتهای زیر مربوط به کدام شخصیت‌های داستان است؟
الف) خود او هرگز رعیتی نکرده بود، او همیشه، تفنگدار و مزدور خان بوده است.

پاسخ: مأمور دوم

ب) «چرا جواب نمیدی؟ شما دشمن خدا و پیغمبرید قتل همه‌تون واجبه»

پاسخ: محمّدولی خطاب به گيله مرد.

ت) یک ماهه که از زن و بچه‌ام خبر ندارم، برایشان خرجی نفرستاده‌ام.

پاسخ: مأمور دوم

آرایه‌های ادبی

۹- مفهوم عبارات کنایه‌ی زیر را بنویسید.

الف) حساب کهنه پاک می‌کرد.

پاسخ: کنایه از تلافی کردن و انتقام گرفتن.

ب) مواظب بود که او چیزی به جیب نزنند.

پاسخ: کنایه از دزدی کردن است.

پ) دلم داره خنک میشه.

پاسخ: کنایه از خوشحال شدن و آرامش یافتن و تسکین پیدا کردن است.

ت) حالا هفت کفن پوسونده بودی.

پاسخ: کنایه از مردن است.

ث) خود او هرگز رعیتی نکرده بود.

پاسخ: کنایه از زیر دست نبودن است.

تاریخ ادبیات

۱۰- دو اثر از نگارنده‌ی داستان «نامه‌ها» را بنویسید.

(۲) میرزا

پاسخ: (۱) سالاری‌ها

۱۱- درون مایه‌ی داستان گیله مرد چیست و زاویه‌ی دید آن چگونه است؟

پاسخ: درون‌مایه‌ی آن ظلم ستیزی و انتقاد از اوضاع سیاسی و اجتماعی عصر نویسنده و زاویه‌ی دید داستان، سوّم شخص (دانای کل) است.

۱۲- داستان گیله‌مرد از کدام یک از آثار بزرگ علوی انتخاب شده است؟

پاسخ: از مجموعه‌ی نامه‌ها انتخاب شده است.

۱۳- جلال آل احمد از کدام اثر خود، از بزرگ علوی تأثیر پذیرفته است؟

پاسخ: کتاب «از رنجی که می‌بریم»